

Kartlegging av biologisk mangfold i forbindelse med reguleringsplan for Bjorlitoppen, Lesja kommune

Tittel: Kartlegging av biologisk mangfold i forbindelse med reguleringsplan for Bjorlitoppen, Lesja kommune.

Notat nr:3-2014

Forfatter: Steinar Vatne

Dato: 17.10.2014

Sider: 9

Oppdragsgiver: Lesja kommune

Kontaktperson hos oppdragsgiver: Trond Stensby

Refereres som: Vatne, S. 2013 Økolog Vatne Notat 3-2014

Emneord: Naturtyper, myr, hodesaltlav

Forsidebilde: Lykkjemyri. Foto: Steinar Vatne

Produsert av: Økolog Vatne. Grindal, 7393 Rennebu. Tlf 97716036. vatne.steinar@gmail.com

Sammendrag

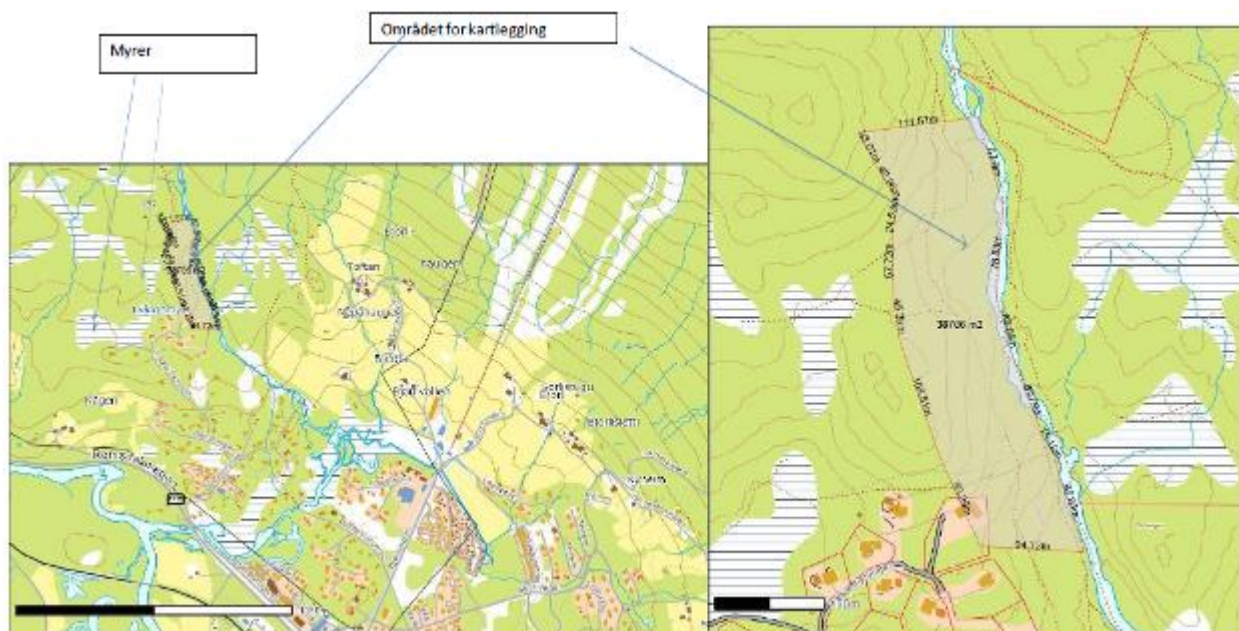
På oppdrag for Lesja kommune har Økolog Vatne undersøkt naturmangfoldet på Bjorlitoppen og Lykkjemyri i Lesja kommune i forbindelse med reguleringsplan for området. Under feltarbeidet blei det ikke registrert verdifulle naturtypelokaliteter eller rødlistearter, men en lite kjent/sjelden lavart blei registrert i elvekanten. Det anbefales videre kartlegging av våtmarksfugl for å kunne gi en sikker verdivurdering av større myrområder. Takk til Lesja kommune og planlegger Trond Stensby for tildeling av oppdraget, og til Tor Erik Branderud, NINA, for informasjon om sandfuruskog i Lesja.

Typisk skogbilde innen planområdet. Fattig blåbær-røsslyngskog med vekslende dominans av ung bjørk og furu, og innslag av osp, einer og gråor.

Feltarbeid og metode

De anviste områdene (fig. 1) på rundt 40 daa og et belte på ca. 150 m rundt disse blei befart den 22.8.14 av Steinar Vatne, og danner hovedgrunnlaget for vurderingene. Det var oppholdsvær og gode forhold for registrering. Det blei fokusert på kartlegging av naturtyper jf. DN håndbok 13 (Direktoratet for naturforvaltning 2007) og nye faktaark for naturtyper som skal prøves ut i feltsesongen 2014, og rødlistearter (Kålås m.fl. 2010), hovedsakelig innen artsgruppene karplanter, moser, lav og sopp.

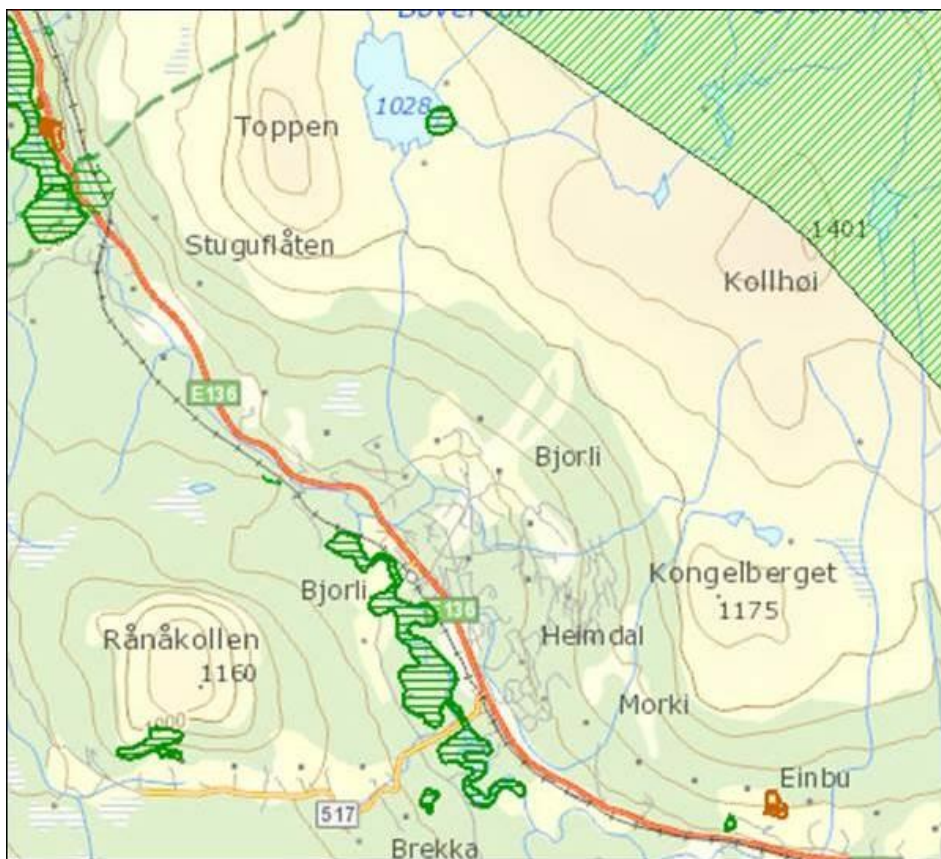

Figur 1. Områdene som inngikk i kartlegginga består av to (sammenhengende) myrområder og et ca. 40 daa skogsområdet langs med elva Bøvre. Utsnitt av pdf-fil tilsendt fra Trond Stensby, Lesja kommune.

Artskart og Naturbase blei undersøkt i forkant av befaringsa, og bidrar til vurdering av naturmangfoldet i planområdet. Naturbase viser ingen naturtypelokaliteter innen planområdet xxx. I Artskart ligger vises en rekke funn av karplanter, moser, lav, sopp, fugl og vannlevende insekter i nærområdet (Bjorli i vid forstand). Innen eller nær det aktuelle området er det registrert 14 fuglearter (Lykkjemyri), og to moser på myr (Kågen). Det er et relativt bra antall rødlistearter som er registrert i Bjorli-området (Stuguflåten-Bjorli-Einbu). Bl.a. kan nevnes lillagrå rødspore (VU), lurvesøtpigg (NT), furusotbeger (VU), ulvelav (VU), gåsefot (VU), jøkelstarr (NT), bakkesøte (NT), hengepiggrø (NT), fjellnøkleblom (NT), smalfrøstjerne (NT), hvitkurle (NT), storspove (NT) og strandsnipe (NT) (se tabell i vedlegg). De fleste rødlisteartene er knytta til gammel kulturmark, og de andre trives bl.a. i gammel furuskog, rik rasmak/berg og vannkant/våtmark.

Figur 2 . Utsnitt fra Artskart (Artsdatabanken 2014) som viser funn av rødlistearter (gule og orange fikanter, unntatt arter fra Rovbase) i området rundt Bjorli. Planområdet ligger mellom Bjorli og Stuguflåten.

Figur 3. Utsnitt fra Naturbase (2014) viser ingen naturtypelokaliteter innen planområdet.

Alle artsfunn fra egen befaring blir rapportert til Artskart via Artsobservasjoner eller ved belegg sendt til herbariet ved NTNU Vitenskapsmuseet.

Resultat

Generelt om naturgrunnlaget i planområdet

Bjorlitoppen og Lykkjemyri ligger nordvest for Bjorli sentrum, like under tregrensa i et kupert, skogkledt terreng med større, varierte myrområder og småbekker innimellom. Elva Bøvre renner i ganske flatt terreng langs med planområdet. Bjorli ligger i nordboreal vegetasjonssone, overgangsseksjonen. Berggrunnen består av ulike gneisarter, som i seg sjøl gir dårlig grunnlag for kalkkrevende vegetasjon. Løsmassene varierer sterkt i tjukkelse, og består av moreneavsetninger med variert opphav, som dermed lokalt kan bestå av rikere mineraler, og ikke minst er store deler av området dekket av myr, og ellers et tynt humusdekke (NGU 2014).

Skog

Det ca. 40 daa store skogsområdene består i hovedsak av blåbærbjørkeskog i mosaikk med røsslyngfuruskog, og blir beita av sau (svakt beitetrykk). Andre treslag er osp, gråor og einer. Enkelte eldre furutrær og osper står spredt i området, uten funn av krevende arter av lav eller vedboende sopp. Grov død ved er nærmest fraværende, med unntak av en liten flekk med bjørkedominert flommarksskog ved elva Bøvre. Nord for planområdet var det derimot større tetthet av gamle og grove trær.

Marksjiktet er dominert av blåbær, røsslyng, krekling, tyttbær, og kvitkrull. Langs traktorvei/sti var det større innslag av urter og gras som finnskjegg, tepperot, nikkevintergrønn, legeveronika, trådsiv, røsslyng, harerug, sølvbunke, fjellblom, samt noe mer krevende arter som kattefot (Fig. 4) og dvergjamne. Beitemarkspreget var her dårlig utvikla. Registrerte sopp i skog og grasmark var bl.a. lakssopp, okergul grynhatt, og fjellkremle (ved harerug), samt en del rørsopper og kremler som ikke blei artsbestemt pga. manglende kompetanse. De fattige skogstypene har dårlig grunnlag for mer krevende og rødlista skogsopp. Det blei søkt spesielt etter harde piggsopper (slektene Bankera, Hydnum, Phellodon, Sarcodon) i furuskog, spesielt på tørre, grunnlendte partier, men ingen slike blei observert. En liten sørvendt, grunnlendt skråning (Fig. 4) med tyttbær, kattefot og en del reinlav og moser, var antagelig det best eigna stedet for sandfuruskogsopp (jf. Branderud 2014).

Det skal nevnes at skogområdene utenfor det 40 daa planområdet (mot vest og nord) virka å ha større kvaliteter, bl.a. med større innslag av eldre, eksponerte furutrær med tørrgreiner (signalarten vanlig sotbeger blei observert på en slik) og gamle og døde ospetrær, bl.a. med en del hakkespetthøl.

Figur 4. Fra et litt rikere parti med knausfuruskogs rett nord for eksisterende hyttebebyggelse (innfelt), med et tynt, mineralrikt humuslag der det bl.a. vokste litt kattefot, tyttebær og raspplørsopp. Denne flekken på ca 10x10 m representerer naturtypen sandfuruskog, men uten spesielle funn og lite areal blei den ikke avgrensa som naturtypelokalitet. Slike miljøer kan imidlertid være leveområder for bl.a. rødlistearter innen slørsopper og ulike slekter harde piggsopper (Branderud 2014).

Elv

Elvekanten langs Bøvre (Fig. 5) hadde tilsvarende artsfattig skogsvegetasjon med unntak av noen litt rikere partier med bl.a. fjellmarikåpe, øyentrøst, grynvreng. Stor klubbesopp blei funnet et tørt elveløp.

I nordre del av planområdet står en liten flompåvirka bjørkeskog på blokkmark, med en del død ved, men ingen kravfulle lav eller sopp blei registrert her. I partier består elvekanten av bart berg og små steinblokker. Det mest interessante arten her var hodesaltlav, som vokste på berg i flomsonen av elva. I Lavdatabase vises litt over 30 lokaliteter for hodesaltlav, og den må sies å være en ganske sjelden, eller i det minste lite samla art. Hverken elva eller elvekant oppfyller kriteriene i nye faktaart (Miljødirektoratet 2014) for naturtyper knytta til elv/bekk/vannkant, og den korte registrerte strekningen isolert sett ser ikke ut til å ha spesielle verdier jf. naturtypen Viktig bekke drag i DN hb13. Imidlertid er Elveløp en rødlista naturtype (NT), og elva er leveområde for en lite kjent lavart (ikke rødlista) og har antagelig en viss verdi for det lokale fuglelivet. En grundigere undersøkelse av hele elveløpet vil antagelig gi et bedre grunnlag for verdivurdering av elva, men den vil trolig ikke komme høyere opp enn C-verdi.

Figur 5. Elva Bøvre. For det meste fattig kantvegetasjon med torvmoser, finnskjegg og røsslyng og ung furu- og bjørkeskog i elvekanten. Litt lenger oppstrøms dette partiet vokser hodesaltlav på flompåvirka berg i elvekanten.

Myr

Det undersøkte myrområdet Lykkjemyri er en del av et større myrkompleks som henger sammen med Ulvemyri i nord. Med unntak av en gammel torvgard og et utmarksgjerde virker dette myrområdet helt intakt. Myrkomplekset er variert i hovedsak fattig ombotrof myr prega av tuer, flater, både fast-og mjukmatte og noen kalkfattige humussjøer. Det kommer også inn små bekker med litt rikere myrkant, kanskje også flomprega myr. Rikere partier finnes bare flekkvis, og da dårlig utvikla.

Det forekommer også et par små mindre myrer innen det 40 daa skogsområdet, som var noe prega av traktorkjøring. Også her med et fattig preg.

Myrene (Ulvemyri inkludert) er dominert av torvmoser, med for det meste lite næringskrevende arter som linnea, dvergbjørk, røsslyng, tepperot, myrfiol, flekkmarihånd, føllblom, bukkeblad, blåtopp, krekling, blokkebær, molte, rundsoldogg, bjønnskjegg, finnskjegg, torvull, duskull, hvitlyng, sveltstarr, stjernestarr, frynsestarr, flaskestarr, engfrytle, trådsiv, skogsiv, myrhatt, myrjordtunge (Fig. 6) og rosetorvmose. Stedvis kommer det også inn litt mer krevende arter som hører til i intermediaær-rik myr, som bjønnbrodd, dvergjamne, gulstarr (kun noen få tuer sett), rødmakkmose, fettmose, rosetorvmose, gullmose, myrsjternemose og piperensermose, men slike partier utgjør sjelden mer enn noen få kvadratmeter.

I 2012-2013 blei et nytt faktaark for naturtypen Våtmarksmassiv utprøvd, men som av ulike årsaker blei forkasta. Myrområdene Lykkjemyr-Ulvemyri ville altså tidligere ha blitt kartlagt som utformingen «Våtmarksmassiv i mellomboreal og nordboreal sone». Siden det her er snakk om hovedsakelig

fattigmyr i høyereliggende strøk, med flekkvis innslag av dårlig utvikla intermediære-til rike myrpartier (kun noen få karakterarter) vil heller ikke deler av den kunne karakteriseres som verdifull rikmyr, og faller dermed utenfor kriteriene for alle verdifulle myr-naturtyper (Miljødirektoratet 2014).

Størrelsen og den store variasjonen med flere små dammer og bekker tilsier imidlertid at myrområdene har visse verdier, og er antagelig et viktige viltområde (ikke tema i denne kartlegginga) for en rekke våtmarksfugl, inkludert flere rødlista arter.

Figur 6. Myrjordtunge blei sett i stort antall på små og større myrflater i planområdet.

Naturbeitemark

Som nevnt under «Skog» finnes ikke godt utvikla naturbeitemark innen planområdet. Straks nord for planområdet, ved en gangbru over Bøvre, er det imidlertid et lite beitemarkareal (Fig. 7) som hadde hardt beitetrykk, med arter som aurikkelsveve, øyentrøst, fjelltimotei, finnskjegg, fjøllblom, harerug, tepperot, fjellmarikåpe og legeveronika, samt beiterødspore. Beitemarka er mindre enn 0,5 daa, og med svakt potensial for rødlista beitemarksopp og få karakterarter, oppfyller den ikke kriteriene for C-verdi jf det nye faktaarket (Miljødirektoratet 2014).

Figur 7. En liten naturbeitemark registrert utenfor planområdet. Enkelte natureng- og seterplanter finnes her, men potensialet for rødlista beitemarksopp virka svakt.

Samla verdivurdering og usikkerhet

Skogen innenfor planområdet har gjennomgående ung alder og har hovedsakelig fattig vegetasjon. Det som finnes av nevneverdige verdier er enkelte halvgamle furutrær (uten noe godt utvikla «tørrgrein-lavsamfunn») og osp, en liten flekk med sandfurskog, og et lite flomskogsmiljø, samt punktforekomst av hodesaltlav. Ingen av skogstypene når opp til de respektive naturtypenes kriterier for verdien lokalt viktig-C.

Når det gjelder myr er verdivurderinga litt usikker, da Lykkjemyri-Ulvemyri-området er stort og variert, om enn med hovedsakelig fattig vegetasjon. Ved en ny kartlegging av våtmarksfugl vil dette området kunne komme opp på C eller B-verdi som verdifullt viltområde.

Ingen naturtypelokaliteter eller rødlistearter er registrert innen planområdet, og potensialet for funn av rødlistearter virker svakt for artsgruppene karplanter, moser, lav, og sopp, men for fugl er vurderes potensialet som godt.

Referanser

Litteratur

Brandrud, T.E. & Bendiksen, E. 2014. Sandfuruskog og sandfuru-skogsopper. Viktige områder for biologisk mangfold. – NINA Rapport 1042. 78 s.

Direktoratet for Naturforvaltning 2007. Kartlegging av naturtyper – verdisetting av biologisk mangfold.

Direktoratet for Naturforvaltning Håndbok 13 – 2. utgave 2006. (Oppdatert 2007)

Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S. & Skjelseth, S. (red.) 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norway.

Internett

Artskart 2014. Artsdatabanken, <http://artskart.artsdatabanken.no/Default.aspx>.

Miljødirektoratet 2014. Utkast for faktaark for kartlegging i 2014:
<https://www.dropbox.com/sh/gi0u9i9c6s78kqs/AAA1NJb3Hb19cttugB6vTID6a>

Miljødirektoratet 2014. Naturbase, <http://www.miljodirektoratet.no/no/Tjenester-og-verktoy/Database/Naturbase/>

Norges geologiske undersøkelse (NGU) 2014: <http://geo.ngu.no/kart/losmasse/>

Andre kilder

Tor Erik Branderud, Norsk Institutt for Naturforvaltning. Samtale om sandfuruskog i Lesja pr. E-post, 27.08.2014.